

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

Distinctio Prima. De Diversitate, & Distinctione Peccatorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

ibi sermonem esse de præscriptione contra bona immobilia Ecclesiarum, atq; earum iura, utpote quæ sunt inftar bonorum immobilium; prout desumitur ex ipsometextu: non autem de præscriptione contra leges Ecclesiasticas, sive Pontificias. Alioquin enim, cum contra Romanam Ecclesiam non currat nisi sola centenaria præscriptio, c. *Cum vobis, de Præscript.* & alibi, leges Papales non nisi centenariâ præscriptione, seu consuetudine in contrarium, abrogari possent; quod est contra communem Doctorum.

TRACTATUS III. DE PECCATIS.

Ratio ordinis.

1. **P**osteaquàm visum est de Actibus Humanis generatim, nec non & de Conscientia, utpote Regula proxima eorundem, simulque de Legibus, quæ sunt Regula remota atque extrinseca ipsorum: merito subjungitur præsens Tractatus de Peccatis, utpote quæ fiunt per recessum à memoratis actionum nostrarum Regulis, ipsaque Lege Divina. Nam, ut inquit D. Ambrosius lib. de Paradiso, cap. 8. *Quid est peccatum, nisi prævaricatio legis Divinae, & celestium inobedientia præceptorum?* Pro ut id ipsum uberius declarabitur in progressu.

DISTINCTIO I.

De diversitate, & distinctione Peccatorum,

QUÆSTIO I.

Qua ratione Peccatum dividatur?

Peccatum generalissimè.

2. **N**on loquimur hic de peccato generalissimè sumpto, ac prout non solum reperitur in anima seu moribus, sed etiam in arte & naturâ: in qua acceptione generalissima

ma peccatum definitur à S. Augustino, lib. 2. De consensu Evangelistarum, cap. 4. dicendo: *Peccatum est transgressio legis.* In hoc enim sensu etiam artifex dicitur peccare, quando errat in opere suo, illud non faciendo juxta regulas artis; & vocatur *Peccatum artis*: sicuti & natura tunc dicitur peccare in suis effectibus, quando producit monstra; & appellatur *Peccatum naturæ*. In proposito non est sermo de peccato artis, vel naturæ; sed solum de peccato animi, seu in actibus moralibus commisso.

3. CONCL. I. Peccatum animi generatim aliud non est, quam aliquid denominans naturam intellectualem Deo displicentem, inducensque in anima reatum alicujus pœnæ; prout amplius explicabitur in sequentibus.

4. CONCL. II. Peccatum ut sic variè dividitur. Patet hoc inductione. Nam I. Ratione diversæ originis, dividitur Peccatum in originale, & personale: ex quibus personale subdividitur in actuale, & habituale; quorum utrumque denuò subdividitur in mortale, & veniale.

5. *Peccatum originale* dicitur illud, quod trahitur à primo parente nostro Adamo per carnalem propagationem: siquidem juxta illud Apostoli Rom. 5. *Per unum hominem peccatum in hunc & mundum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt.* Quod de peccato originali est accipiendum, prout communiter docent SS. Patres & Theologi, ipsùmque Concilium Trident. Sess. 5. in Decreto de Peccato originali.

6. *Peccatum personale* est illud, quod à propria cujusque voluntate contrahitur, atque à propria (ut ita dicam) cujusque persona committitur; unde & *Personale* appellatur. Et tale est quodlibet peccatum à nobis commissum, solo peccato originali excepto, utpote quod voluntate propria non commisimus, sed à primo parente nostro Adamo commissum per naturalem propagationem ab eo derivatam contraximus. Quidnam autem sit peccatum actuale & habituale, mortale & veniale, dicitur infra fusiùs in propriis Quæstionibus.

7. II. Ratione objectorum, circa quæ versantur peccata, & à quibus actiones desumunt suam specificationem, dividuntur peccata in carnalia, & spiritualia, juxta illud Apost. 2. Corinth. cap. 7. *Mundemus nos ab omni inquinamento carnis & spiritûs,* & alibi. Porro *Peccata carnalia* sunt ea, quæ in concupiscentia carnis, seu in inordinata delectatione carnali consistunt: qualia sunt Gula,

& Luxuria, & diversæ peccatorum species ad hæc duo peccata reducibiles.

Peccata
spiritualia,
quæ?

8. *Peccata spiritualia* dicuntur ea, quæ in concupiscentia seu inordinata delectatione spirituali perficiuntur, & consummantur: qualia sunt Superbia, inanis Gloria, & huiusmodi. Immò D. Gregorius *lib. 31. Moral. cap. 31.* inquit, quòd Capitalium Vitiatorum quinque sunt spiritualia, videlicet Superbia, Invidia, Ira, Avaritia, & Acedia: duo verò carnalia, videlicet Gula seu ventris ingluviæ, & Luxuria.

Avaritia, cur
numeretur
inter pecca-
ta spiritua-
lia?

9. Nec obstat, quòd Avaritia versetur circa objectum corporale, nempe circa pecunias; ac proinde non videatur esse Peccatum spirituale. Resp. enim cum D. Thoma *1. 2. q. 72. a. 2.* quamvis res, in qua delectatur avarus, corporale quoddam sit, & quantum ad hoc connumerari possit Peccatis carnalibus; quia tamen ipsa delectatio non pertinet ad carnem, sed ad spiritum, ideò S. Gregorius dixit. Avaritiam esse Peccatum spirituale: nam finis peccatorum carnalium, est delectatio carnis.

III. Ratione
legis viola-
te, dividitur
peccatum
in pecca-
tum com-
missionis,
& omissi-
onis, quid?

10. III. Ratione legis violatæ, Peccatum ut sic dividitur in Peccatum commissionis, & omissionis. Per *Peccatum commissionis* intelligitur id, quod fit contra præceptum negativum, seu contra legem quidpiam fieri prohibentem: ut est Adulterium, Homicidium, & huiusmodi; nam pugnant contra illa Præcepta Decalogi. *Non mæchaberis, Non occides, &c.* Peccatum omissionis econtrà dicitur illud, quo violatur præceptum affirmativum, sive lex quidpiam fieri præcipiens: ut est omissio Missæ die Festo, & huiusmodi. Unde patet, quòd Peccatum commissionis opponatur præcepto negativo, Peccatum verò omissionis præcepto affirmativo: ac proinde, quòd hæc Peccati divisio desumatur à lege, quæ violatur. Pro cuius clariori intellectu

Præceptum
aliud affir-
mativum, &
aliud nega-
tivum; &
quomodo
differant?

11. Notandum, quòd lex, seu præceptum aliud sit affirmativum, aliud negativum. *Præceptum affirmativum* est, quo præcipitur, ut fiat aliquid certo tempore: quale est illud Decalogi, *Memento, ut diem Sabbati sanctifices.* Item illud, *Honora patrem tuum, & matrem tuam.* Porro *Præceptum negativum* est, quo prohibetur aliquid, ne fiat: ut illud, *Non mæchaberis, Non occides, &c.* Est autem inter huiusmodi præcepta, seu leges, notabile discrimen: nam Præceptum affirmativum obligat quidem semper, sed non pro semper; id est, obligat non pro omni, sed pro certo tantum & determinato tempore: sic enim non omni tempore, sed solum die festivo tenemur audire Missam; item tenemur hono-
rare

rare parentes, tempore opportuno ipsis deferendo honorem
eisque succurrendo in necessitate constitutis. Econtrà Præcep-
tum negativum obligat semper & pro semper, seu pro omni
tempore: quia nullo profus tempore licitum est mœchari, aut
absque legitima autoritate occidere hominem.

12. IV. Ratione diversæ radicis, ex qua procedit, dividitur
peccatum in Peccatum ex ignorantia, ex passione, ac ex mali-
tia. Peccatum ex ignorantia dicitur illud, quod ex ignorantia vin-
cibili procedit. Dicitur, ex ignorantia vincibili: quia quod ex igno-
rantia invincibili fit, omnino involuntarium censetur, ac proin-
de peccatum non est. (a)

13. Peccatum ex passione, seu infirmitate est, quod ex gravi
motione appetitûs sensitivi originem ducit, trahentis volunta-
tem ad consensum: quale est, si quis gravi tentatione victus
tandem succumbit peccato. Et tale dicitur etiam Peccatum ex in-
firmitate, eò quòd ex infirmitate conditionis humanæ proveniat;
cùm naturale sit voluntati, ut condelectetur motibus appetitûs
sensitivi, ob fomitem peccati ex peccato originali derelictum.

14. Tandem Peccatum ex malitia est, quod absque ignoran-
tia, vel passione quadam præcedente, committitur ex plena li-
bertate, seu prava voluntate operantis, juxta illud Job. c. 34. *Qui*
quasi de industria recesserunt à DEO. Et hujusmodi peccatum ex me-
ra malitia commissum (cæteris paribus) est gravius, quàm Pec-
catum ex passione.

15. Inter alias autem peccati divisiones celebris est illa, qua
Peccatum dividitur in actuale, & habituale; circa quam quia
plura occurrunt dicenda, hinc ea duabus sequentibus Quæstio-
nibus expedietur, prius tamen agendo de Peccato actuale, & po-
stèa de habituale.

Q U Æ S T I O II.

Quid sit Peccatum actuale, & quæ ejus causa?

16. **P**er Peccatum actuale intelligitur actualis transgressio
legis Divinæ: unde tunc committitur peccatum actua-
le, quando actualiter violatur lex Divina, sive deinde id
contingat efficiendo actum à lege prohibitum, sive omit-
tendo præceptum. Tale peccatum actuale v.g. fit, dum quis actu
men-

mentitur, vel actu occidit hominem, aut actualiter omittit auditionem Missæ die Festo. Et de hoc loquendo sic

Et quomodo definitur?

17. CONCL. I. *Peccatum actuale* bene definitur cum D. Augustino lib. 22. contra Faustum, cap. 27. dicendo: *Peccatum est dictum, vel factum, vel concupitum contra legem Dei.* Dicitur primò, *dictum, factum, vel concupitum*, ad indicandum triplex peccatum, videlicet cogitationis, oris, & operis. Dicitur ulterius, *contra legem Dei*; nam quamvis etiam detur transgressio legis humanæ, sive Ecclesiasticæ, sive Civilis; hæc tamen non aliter est peccatum, nisi quia est contra legem D. E. I. volentis ac præcipientis, ut nostris legitimis Superioribus quidpiam justè præcipientibus obediamus, prout patet ex Quarto Præcepto Decalogi, & alibi sæpè.

Solvitur obiectio.

18. Si dicas obijciendo contra hanc Conclusionem: allata definitio non convenit peccato actuali omissionis; ergo non est bona. Probatum antecedens: quia ommissio actus præcepti, v. g. auditionis Missæ die Festo, nec est dictum, nec factum, nec concupitum contra legem Dei, sed potius habet omnium trium ommissio; ergo. Resp. negando antecedens, ejusque probationis consequentiam: quia enim *affirmatio & negatio reducuntur ad idem genus*, ut communiter notant Doctores; hinc in allata definitione sub *ly, dictum, factum, &c.* etiam horum negationes intelliguntur, id est, *non dictum, non factum contra legem Dei.*

In peccato actuali duo consideranda, materiale scilicet & formale, quid?

19. Pro resolutione sequentis Conclusionis notandum breviter, quòd in peccato actuali commissionis duo considerari possint, materiale scilicet & formale. *Materiale peccati* (quod alii *Substratum peccati* appellant) est ipsemet actus positivus hominis, quo perpetratur peccatum. *Formale verò peccati*, est privatio, seu carentia rectitudinis debitæ inesse illi actui, quæ nempe rectitudo, seu conformitas ad legem Divinam, deberet hinc & nunc inesse actui humano, & non inest: & in hac carentia rectitudinis debitæ actui, consistit ratio formalis peccati, seu peccatum formaliter sumptum. Sic in peccato homicidii, materiale, seu substratum hujus peccati, est extensio manûs, ac elevatio gladii erga hominem occidendum: formale verò, est privatio debitæ rectitudinis, seu conformitatis ad legem Divinam, quatenus illa elevatio manûs, percussioque fit contra prohibitionem legis Divinæ, volentis, ne homo injustè occidatur; ac proinde actus ille caret suâ debitâ rectitudine, seu conformitate ad legem Dei, quam habere debet quilibet actus humanus. Et hoc idem fit in aliis

aliis peccatis actualibus commissionis, ac suo modo etiam in peccatis omissionis: quo prænotato sit

20. CONCL. II. Peccatum actuale formaliter acceptum non consistit in positivo, sed privato; id est, in carentia seu privatione debitæ rectitudinis, seu conformitatis ad legem Divinam. Ita Doctor Subtilis in 2. dist. 37. q. 1. cum suis (excepto Poncio) D. Bonaventura in 2. dist. 37. art. 2. q. 1. Alensi, & pluribus aliis, contra non paucos Theologos oppositum tenentes. Conclusio hæc sequitur in primis ex præcedenti Norando. Accedit auctoritas D. Augustini, qui super illud Joannis, cap. 1. *Sine ipso factum est nihil*, per *Nihil* intelligit peccatum, atque ait: *Manifestum est, quia peccatum nihil est*: ergo hoc nequit consistere in positivo. Probatum deinde Conclusio ratione: quia si peccatum formaliter consisteret in positivo, sequeretur quod Deus per se & directè esset causa peccati: sed consequens est falsum; ergo. Probatum sequela: Quia omne ens positivum per se & immediatè efficitur à Deo, utpote sine cujus immediato concursu nulla causa secunda potest operari, aut aliquid efficere, ut magis ostendi solet in Philosophia.

Peccatum actuale formaliter non consistit in positivo sed privato.

21. Confirmatur hoc ex definitione Peccati suprâ ex D. Augustino relata: nam in ea ly *dictum, factum, concupitum*, denotat materiale peccati; ly *contra legem Dei*, denotat formale peccati: atqui esse contra legem Dei, importat aliquid privativum, videlicet carentiam debitæ rectitudinis, seu conformitatis ad legem Divinam, quæ deberet inesse actui humano, & non inest; ergo.

Alia ratio Conclusio- nis.

22. Nec dicas. Homicidium, Blasphemia, & hujusmodi, sunt peccatum, ut patet: sed Homicidium, Blasphemia, &c. consistunt in positivo; ergo peccatum consistit in positivo. Resp. enim distinguendo minorem: sed Homicidium, Blasphemia, consistunt in positivo, si sumantur pro materiali, seu substrato peccati, conceditur; si sumantur pro formali, negatur minor, & consequentia. Sic enim consistunt in privato, nempe in privatione debitæ rectitudinis, seu conformitatis ad legem Divinam, quæ deberet inesse actui, & non inest: & hinc Homicidium in bello iusto, vel auctoritate publicâ erga malefactores factum, non est peccatum, eò quod hic non interveniat illa privatio conformitatis ad legem; quamvis quoad cætera in iusta, & iniusta hominis occisione, sint omnia æqualia. Verùm de hoc plura in Theologia Speculativa.

Solvitur instantia,

R

23. CONCL.

Deus non
est causa, &
author pec-
cati.

23. CONCL. III. Quamvis Peccatum aliquam causam habeat (eo saltem modo, quo privationes dicuntur habere causam) Deus tamen non est causa, & author peccati. Hæc Conclusio est de Fide certa, contra nonnullos Hæreticos. Ratio in primis est: quia peccatum, cum sit malum omnium maximum, quin & aversio à Deo tanquam ultimo Fine, repugnat infinitæ Sapientiæ, Justitiæ, & Bonitati Dei; unde is peccatum gravissimè, & sub interminatione æternæ damnationis prohibuit. Accedunt clarissima Sacræ Scripturæ testimonia, ut Psal. 5. *Non Deus volens iniquitatem tu es.* Sapient. 14. *Odio sunt Deo impius, & impietas ejus,* & alibi sæpè.

Deus con-
currit ad
materiale
peccati, non
tamen ad
ejus forma-
le.

24. Nec obstat I. Quod Deus concurrat physicè, ac immediatè, ad substratum & materiale peccati, puta ad elevationem manûs in actu homicidii. Resp. enim: licet Deus, tanquam causa prima & universalis, concurrat positivè ad substratum seu materiale peccati, ut omnes fatentur; non tamen concurrat ad ipsius actûs defectum, id est, ad privationem debitæ rectitudinis, seu conformitatis ad legem Divinam, in qua privatione consistit ratio formalis peccati. Hanc enim Deus solùm permittit, quatenus hominem à rectæ rationis regula liberè deviantem non impedit, ne tollat ejus libertatem; ac proinde vi pacti sui generalis de sinendo causas secundas motus suos agere, permittit defectu hominem agere, quidquid vult, quem tamen, si peccaverit, nec poenituerit, suo tempore se verissimè est judicaturus, ac puniturus.

Deus, quo-
modo dica-
tur homi-
nem indu-
rate, excæ-
care, &c.

25. Nec obstat II. Quod Deus in S. Scriptura quandoque legatur hominem indurare, excæcare, & hujusmodi: ut Exodi 7. *Ego indurabo cor Pharaonis.* Isaïæ 6. *Excæca cor populi hujus,* & alibi. Resp. enim cum communi Theologorum, hujusmodi S. Scripturæ loca non esse intelligenda de actione positiva, ita quod Deus immittat errores, aut duritiam in cor peccatoris, ut explicant nonnulli Hæretici (hoc enim repugnat citatis, & aliis pluribus Sacræ Scripturæ testimoniis) sed ea in primis quoad Deum esse intelligenda permissivè, sive quatenus is iusto suo judicio permittit peccata. Deus enim, partim ut salva remaneat homini peccatori sua libertas, partim ut nonnunquam uno peccato liberè ab aliquo eliciendo puniat aliud, partim ut homines iusti per malos quandoque exercentur, partim ob alia sua inperferabilia judicia, permittit homines malè agere, occasione cujus hi subinde in peccatis magis indurantur, atque ad bonum faciendum excæcantur.

26. Dein-

26. Deinde dicitur Deus hominem indurare, excæcare, &c. subtrahendo specialiora gratiæ actualis auxilia. Deus enim iusto suo iudicio, ac in pœnam præsertim priorum peccatorum, subtrahit homini in peccatis inveterato, non quidem omnia, sed solum specialia & uberiora gratiæ actualis auxilia; sine quibus ille posset quidem benè agere prævideretur tamen à Deo non benè operaturus, idque ob propriam suam malitiam, & perversam voluntatem. Ulterius alio modo dicitur Deus excæcare hominem, occasionaliter videlicet, siue inferutabili suo iudicio aliquid ponendo, vel removendo, ex cuius positione, vel remotione, sumit homo ex propria malitia occasionem peccandi: ut quando respiciens ad munera Abel, præbuit occasionem Cain ad æmulationem, ipsūque fratricidium (nam hoc posse Deum facere, non quidem ex primaria intentione peccati, sed alijs de causis, certum est; cum etiam homo in certis casibus licitè possit aliquid facere, vel omittere, non obstante, quòd prævideat proximum inde accepturum occasionem peccandi) vel quando patienter & longanimiter fert iniquitates, qua patientiâ abutentes peccatores sumunt maiorem peccandi licentiam, sicque dantur in reprobum sensum.

Alii modi, quibus dicitur Deus hominem indurare, excæcare, &c.

27. CONCL. IV. Causa propria, & interior peccati, est sola voluntas creata deficiens à recta regula morum in operationibus liberis. Ita certa omnium. Ratio est: quia voluntas libera est debitor, ut omnem actum suum, siue elicitum, siue imperatum, eliciat conformiter legi Divinæ; ergo hoc non faciendo peccat, sicque est causa propria peccati.

Causa propria & interna peccati est sola voluntas creata.

28. Dicitur notanter, *causa propria, & interior peccati*. Nam dantur etiam causæ exteriores peccati: ex quibus imprimis est Diabolus, qui incitando, & tentando homines, est causa moralis inductiva peccati. Accedunt Mundi, & Carnis illecebræ, ut patet: immò nonnunquam unus homo est alteri causa peccati; præterea etiam potentia exteriores sunt sæpè voluntati causa, seu potius occasio peccati. Adhuc tamen hæc omnia non sufficiunt ad peccatum, nisi voluntas liberè consentiat; & alioquin potius præbent homini iusto atque in certamine constanti, ansam victoriæ, meritique, & augmenti gratiæ & gloriæ cœlestis.

Dantur etiam causæ externæ peccati, quæ 2

29. Alia plura, quæ concernunt peccatum actuale, partim colligi possunt ex dictis supra *Tract. 1. Dist. 2* partim amplius patebunt ex dicendis, præsertim ubi agetur de *Peccato mortali & veniali*.

Alia circa Peccatum actuale remissivè.

QUÆSTIO III.

De Peccato Habituali.

Post actum peccati remanet aliquid in homine, unde is denominatur peccator,

30. **C**ertum est apud omnes, & indubitatum, post actum peccati physicè jam præteritum, adhuc hominem manere peccatorem; atque adedè aliquid in eo relinqui, per quod in esse peccatoris constituitur, & à quo denominatur peccator, quousque per veram pœnitentiam consequatur remissionem ipsius. Patet hoc ex S. Scriptura passim, ut ex illo Lucæ 7. *Mulier, qua erat in civitate peccatrix.* Matth. 9. *Publicani, & peccatores venientes discumbebant cum JESU.* Rom. 5. *Cùm adhuc peccatores essemus, & alibi passim.*

Quod in S. Scriptura dicitur, *Macula.*

31. Hoc autem, à quo post transactum actum peccati denominatur quis peccator, vocatur in S. Scriptura *Macula*; ut Jeremiæ 2. *Si laveris te nitro, & multiplicaveris tibi herbam borith, maculata es in iniquitate tua.* Et Josue cap. 22. *Usque in presentem diem macula hujus sceleris in vobis permanet.* Et Ecclesiastici 31. *Qui inventus est sine macula, & alibi.* Unde homo postmodum à tali *Macula*, per peccatum contracta, dicitur maculatus, pollutus, immundus, coinquinatus, & abominabilis coram Deo, ut sæpissimè legitur in S. Litteris; à qua proinde *Macula Regius Psaltes* petivit abluvi, & mundari, dum Psalm. 50. oravit, dicens: *Amplius lava me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me.* His prænotatis sit

Peccatum habituale, quid?

32. **CONCL. I.** Peccatum habituale nihil aliud est, quam peccatum actuale, cujus commissio physicè jam præterit, moraliter tamen permanet. Ita in re Doctores omnes, prout benè notat Mastrius in 2. disp. 6. num. 261. licet postmodum multum discrepent in assignando, quidnam sit illud, ratione cujus peccatum physicè jam transactum censeatur adhuc moraliter permanere, & durare, quousque per veram pœnitentiam retractetur, ac deleatur.

Illud quò tale non addit novam malitiam.

33. **CONCL. II.** Peccatum habituale quò tale non addit novam malitiam supra illam, quæ fuit admissa in instanti commissionis actualis peccati, quæque moraliter permanere dicitur. Ita rursus omnes Theologi, nemine discrepante. Hinc fit, quòd propter peccatum habituale præcisè, non mereatur homo majorem pœnam, ac supplicium, quantumcunque illud duret, quàm fuerit promeritus in illo instanti ac momento, in quo actualiter peccavit.

34. Dicitur notanter, *precisè propter peccatum habituale*. Quia si occurrat tempus, quo urget Præceptum eliciendæ contritionis, amoris Dei, aut receptionis alicujus Sacramenti, & tunc homo negligat mediante contritione, aut dignâ Sacramenti receptione sese restituere in statum gratiæ, atque expellere peccatum habituale mortale; jam committet is novum peccatum mortale propter violationem hujus præcepti, ac proinde absque dubio erit dignus majori pœna. Verùm hoc contingit non vi ipsius peccati habitualis quâ talis, ac præcisè sumpti, sed per accidens ratione alterius occurrentis præcepti, quod de novo violatur. Et hoc idem dicendum de eo, qui de peccato suo præterito habet novam complacentiam: siquidem per hanc committitur novum peccatum actuale. Cæterùm novo peccato actuale non superveniente, sola permanentia peccati habitualis non auget malitiam actûs peccaminosi præteriti, neque pœnam ipsi correspondentem.

Tamen per accidens, seu ratione alterius præcepti, quod violatur, quandoque novum peccatum committitur.

35. CONCL. III. Posttransactum actum peccati mortalis plura eveniunt in homine, peccante mortaliter. Primò enim is labitur in iram, atque inimicitiam Dei, cui æquè odio sunt impius, & impietas ejus, ut dicitur Sap. 14. Secundò, privatur homo per peccatum mortale gratiâ habituali, seu sanctificante: siquidem defectò gratiæ & peccatum sunt impossibilia, eo fermè modo, quo lux & tenebræ. Tertiò, remanet in homine reatus, id est, obligatio quædam ad pœnam ex actu peccaminoso præterito contracta: ita enim, ac homo peccat, obligatur is ad pœnam peccato suo correspondentem, quousque pœna illa soluta fuerit, ac remissa.

Posttransactum actum peccati mortalis plura eveniunt in homine; quæ?

36. Porrò Reatus iste dupliciter potest considerari; primò, prout talis obligatio ad pœnam dicit ordinem ad Deum, qui propter peccatum commissum decernit homini pœnam, suo peccato correspondentem: & talis reatus, seu obligatio ad pœnam, dicitur *Reatus pœna*. Secundò, prout ejusmodi obligatio ad pœnam respicit ipsum peccatum actuale præteritum, utpote ex quo proximè contrahitur, illudque immediatè consequitur: & talis Reatus, seu obligatio ad pœnam, prout respicit & proximè consequitur ad ipsum actum peccati præcedentis, dicitur proprio nomine *Reatus culpa*. Et in hoc reatu culpæ, juxta Doctorem Subtilem in 4. dist. 14. q. 1. & Scotistas, consistit formaliter Peccatum habituale; id est, ratione hujus Reatus culpæ censetur in homine peccatore, moraliter remanere peccatum suum actuale.

Reatus pœna, & reatus culpæ, quid?

Sententia Scotistarum.

le physice jam præteritum, donec per veram poenitentiam expietur, ipsaque gratia sanctificans recuperetur.

Hæc sententia nulli subiacet censuræ.

37. Dices. B. Pius V. in Bulla, quæ incipit, *Ex omnibus* (est. que confirmata à Gregorio XIII. & Urbano VIII. in hujus Constitutione 289. quæ incipit, *In eminenti*, ac refertur tomo V. Bullarj Romani) inter alias Propositiones Michaëlis Baij damnavit hanc, ordine 54. *In peccato duo sunt, actus, & reatus; transeunte autem actu, nihil manet nisi reatus sive obligatio ad penam.* Atqui hæc videtur esse ipsissima sententia ex Scoto nunc relata; ergo. Resp. negando minorem: siquidem Baius ille assererat, transeunte actu peccati in peccatore nihil manere, nisi reatum, sive obligationem; sicque volebat, in ipso etiam non remanere privationem gratiæ sanctificantis, prout liquet ex ejus Propositione rum relata, tum 41. in qua negavit, justificationem hominis fieri per gratiam infusam. Econtra Scotus, & Scotiæ unanimiter fatentur, remanere in peccatoribus ejusmodi privationem gratiæ sanctificantis. Tacentur plures aliæ disparitates, quæ legentibus citatam Bullam facillè patebunt; in qua simul §. 3. expressè notatur, quòd Propositiones illæ *in proprio verborum sensu, ab asser-toribus intento, damnentur.*

Solvitur obiectio.

38. Urgebis. Ergo peccatum habituale potius consistit in privatione gratiæ sanctificantis, quàm in Reatu culpæ. Probatür sequela. Peccatum habituale in eo formaliter consistit, quod tollitur in justificatione: sed in justificatione tollitur ipsa privatio gratiæ; ergo. Resp. negando antecedens, ejusque probationis majorem claritatis gratiã distinguendo: Peccatum habituale in eo formaliter consistit, quod per se primò tollitur in justificatione, conceditur: quod per se secundo duntaxat tollitur, negatur major: sicque distinctã minori negatur consequentia. Nam quod per se primò tollitur in justificatione, sunt ipsamet peccata physice præterita, & moraliter adhuc permanentia: censentur autem moraliter permanere propter Reatum culpæ, non propter privationem gratiæ. Et hoc amplius ex eo ostenditur: tum quia hac ratione peccata venialia habitualiter permanent; id est, non propter privationem gratiæ (hanc enim non inducunt) sed propter correspondentem Reatum culpæ. Tum quia alioquin omnia peccata mortalia habitualia forent ejusdem rationis, ac speciei: non minùs ac privatio gratiæ est æqualis, ac ejusdem speciei, in omnibus peccatoribus peccato mortali obnoxiiis. Uberior de hoc disputatio relinquitur Theologiæ Speculativæ.

Peccatum habituale cur potius consistat in reatu culpæ, quàm privatione gratiæ?

QUÆ

QUÆSTIO IV.

Unde desumenda sit Distinctio Specifica moralis Peccatorum?

39. **U**T ex Titulo Quæstionis patet, in proposito non est sermo de Distinctione Specifica physica peccatorum, id est, de illa, qua peccata secundum suum esse materiale ab invicem distinguuntur (quæ distinctio desumitur ab objectis, cum generaliter actus distinguuntur per objecta) sed de Distinctione Specifica morali. Ratio est: quia hic loquimur de Distinctione Specifica peccatorum in ordine ad Confessionem Sacramentalem, utpote cum juxta Concilium Trid. *Sess. 14. cap. 5. & can. 7.* & Theologos unanimiter, teneantur Fideles in Confessione peccata sua explicare non solum quoad numerum, sed etiam quoad speciem, ac circumstantias peccati speciem mutantis: ad hoc autem parum refert scire distinctionem, aut unitatem physicam peccatorum. Sic enim occisio Laici, & Clerici, sunt quidem physicè loquendo ejusdem speciei, non tamen moraliter, utpote cum occisio Clerici superaddat specialem malitiam Sacrilegij: e contra verò furtum bovis, & furtum centum florenorum, physicè loquendo distinguuntur specie, eò quòd habeant objecta specie diversa; & tamen moraliter sunt peccata, & furta ejusdem speciei. Igitur loquendo de Distinctione Specifica morali peccatorum, ac in ordine ad Confessionem Sacramentalem, sit

Cur non sit sermo de Distinctione Specifica physica peccatorum?

40. **CONCL. I.** Distinctio Specifica moralis peccatorum omissionis, rectè desumitur ex actibus debitis, quorum sunt omissiones; atque ideò omissiones illæ sunt peccata specie distincta, quæ privant actibus debitis secundum speciem moraliter distinctis. Ita communiter Doctores. Sic v. g. omisio Missæ die Festo audiendæ, distinguitur specie ab omissione largitionis eleemosynæ in casu præcepto, quia ipsa Missæ auditio, atque elargitio eleemosynæ, sunt actus debiti specie distincti. E contra omisio Missæ in die Dominico, & omisio Missæ in die Festo, non distinguuntur specie moraliter, quia neque actus præceptus auditio- nis Missæ in prædictis diebus distinguitur specie. Et in hoc conveniunt omnes: major autem difficultas est de peccatis com-
missis

Distinctio Specifica moralis peccatorum omissionis, unde desumatur?

missionis, & unde desumenda sit eorum **Distinctio specifica moralis**; de quibus loquendo sit

Distinctio
specifica
moralis pec-
catorum
commissio-
nis desumi-
tur per or-
dinem ad
diversas
specie vir-
tutes,

41. **CONCL. II.** Distinctio specifica moralis peccatorum commisionis, desumitur recte per ordinem ad diversas specie virtutes, vel rectitudines, quarum formaliter sunt privationes. Ita Doctor noster *in 2. dist. 37. q. 1.* cum suis, & aliis, qui tenent, peccatum actuale formaliter consistere in privativo. Ratio est: quia universaliter privationes sumunt suam specificationem ab oppositis formis; sic enim cæcitas, & tenebræ distinguuntur specie ab invicem eò quòd oppositæ formæ, nempe lux & visus, specie distinguuntur: ergo cum peccatum commisionis formaliter consistat in privativo, juxta dicta *num. 20.* eiusdem Distinctio specifica recte desumitur in ordine ad diversas specie virtutes, vel rectitudines, quarum est privatio.

Vel rectitu-
dines, quarum
sunt forma-
liter priva-
tiones.

42. Dicitur notanter sub disjunctione, *per ordinem ad diversas specie virtutes, vel rectitudines.* Nam ad distinctionem specificam moralem peccatorum sufficit, ut vel diversis specie virtutibus opponantur, ut Furtum & Fornicatio, quorum prius oppositum est virtuti Justitiæ, alterum virtuti Castitatis; vel saltem eisdem virtuti secundum aliam & aliam specie rectitudinem, ut Avaritia & Prodigalitas, quæ specie differunt, non obstante, quòd opponantur eidem virtuti Liberalitatis: quia licet Liberalitas sit unica virtus formaliter & adæquata, includit tamen duplicem rectitudinem per respectum ad duo extrema; id est, duplex rationis dictamen, quorum uno prohibetur excessus, cui opponitur Prodigalitas, & altero defectus, cui opponitur Avaritia.

Ex sola di-
versitate
præceptorum
non semper
recte infer-
tur diversitas
specifica
peccato-
rum.

43. **CONCL. III.** Ex sola diversitate præceptorum non semper recte, ac sufficienter, colligitur ab extrinseco diversitas specifica peccatorum. Ita communis. Ratio est: quia fieri potest, & sæpe contingit, quòd eadem res, & ex eodem motivo formali, tam præcepto Divino quàm humano, Ecclesiastico & Civili præcipiatur, aut prohibeatur; sic enim furtum prohibetur tum Jure naturali, ac Divino, tum humano Ecclesiastico, & Civili: atqui ob hanc solam præceptorum diversitatem furtum simplex non contrahit plures specie malitias, ut omnes fatentur; ergo. Additur tamen in Conclusionem, *non semper recte colligitur*, propter mox dicenda: hinc sit

Quando ex
diversitate

44. **CONCL. IV.** Tunc solum ex diversitate præceptorum potest ab extrinseco colligi diversitas specifica peccatorum, quan-

quando praecipia illa sunt formaliter diversa; id est, quando sub diversis motivis formalibus, ad diversas virtutes, aut rectitudines spectantibus, quidpiam praecipunt, vel prohibent: ut v. g. quia datur praecipium Divinum prohibens furtum simpliciter ex motivo iustitiae, & simul aliud praecipium Ecclesiasticum prohibens furtum in loco sacro ex motivo Religionis; hinc malitia furti in loco sacro commissi, distinguitur specie a malitia simplicis furti; & qui furatur in loco sacro, duplicem committit malitiam specie distinctam, in iustitiae scilicet, & sacrilegii. Et idem fit in aliis similibus, quae prohibentur diversis praecipis ex motivo diversarum virtutum, vel rectitudinum.

praecipiorum
possit colligi
diversitas
specificam
peccatorum?

45. Dicitur notanter in Conclusionem, colligi potest ab extrinseco. Nam supposita etiam ejusmodi lege formaliter diversa, ad huc peccata illa specificantur intrinsece penes diversas illas virtutes, aut rectitudines, ex quarum motivo quidpiam est praecipium, vel prohibitum, & quarum peccata illa sunt privationes: ex diversitate praecipiorum vero dicta Distinctio solum colligitur ab extrinseco.

Saltem ab extrinseco.

46. Ex dictis deducitur I. cum Vasquez 1. 2. disp. 98. cap. 3. & aliis passim, non esse plura specie vel numero distincta peccata, in Confessione necessario explicanda, cum quis non jejunat in aliqua Vigilia incidente in Quadragesimam, aut Quatuor anni Tempora. Item si quis non audiat Missam die Dominico, in quem simul incidit Festum alicujus Sancti. Ratio est: quia jejunium, quamvis in dicto casu bis vel ter praecipitur ab Ecclesia, adhuc tamen semper praecipitur ex eodem motivo virtutis Temperantiae; unde quamvis detur duplex causa, seu duplex titulus malitiae, nempe duplex praecipium Ecclesiae, adhuc erit unica malitia, unumque peccatum. Idem dicendum de altero exemplo, ubi auditio Missae praecipitur in utroque casu ex motivo virtutis Religionis.

Vnicum est peccatum, non jejunare die, quae duplex occurrit jejunium Ecclesiasticum.

47. Deducitur II. cum eodem Vasquez, & aliis, secus esse dicendum de eo, qui Feriali sextâ tenetur jejunare ex voto: is enim, si Feriali sextâ, in quam simul incidit jejunium Ecclesiasticum Vigiliae, aut Quatuor, Temporum, violet jejunium, peccabit duplici peccato, scilicet & contra virtutem Temperantiae impositae ratione praecipii Ecclesiastici, & contra virtutem Religionis ratione voti.

Secus, si ad alterum quis tenetur ex voto.

48. Deducitur III. quod violatio Castitatis in Religioso professo, vel Clerico in sacris Ordinibus constituto, duplicem habeat

violatio Castitatis in

S

Religioso
professo, vel
Clerico in
Sacris, con-
tinet dupli-
cem specie
malitiam.
Non verò
novam, si
Religiosus
sit simul in
Sacris,

habeat malitiam specie distinctam, ac necessario in Confessione explicandam: nimirum Luxuriæ contra Temperantiam, seu Castitatem; & Sacrilegii, contra Religionem: quia motiva harum virtutum sunt specie distincta. Contra Religiosus professus, simulque in Sacris constitutus, non peccat nova specie malitiæ, propter duplex votum violatum, nempe votum Castitatis religiosæ, & votum Castitatis sacro Ordini annexum: quia hæc vota non sunt distinctæ speciei; sola autem præceptorum diversitas non facit malitias specie distinctas, nisi etiam sint contra diversas specie virtutes, vel rectitudines. Unde sufficit, quòd talis in Confessione dicat, se commisisse fornicationem contra votum Castitatis; uti post Sanchez *lib. 7. de Matr. disp. 27, n. 27.* Bonacinam, & communiorem aliorum, contra Ledesnam, notat Maltrius *disp. 14. Theol. Mor. n. 32.*

Si votum &
juramentū
sup. eadē
re factum
violatur, est
duplex spe-
cie malitia.

49. Secus foret, si votum, & juramentum, super eadem re factum violatur; quia tunc erit diversa specie malitia, necessario in Confessione explicanda. Sanchez *ibidem n. 26.* Etsi enim tam votum, quam juramentum pertineant ad virtutem Religionis, adhuc tamen spectant ad ipsam sub diversa ratione, atq; rectitudine: votum quidem, ob fidem datam Deo servandam; juramentum verò, ne Deus in testem falso adducatur. Quòd si verò violatur votum, sæpius, aut etiam millies renovatum, committitur unicūm nihilominus peccatum: quia omnia ea vota eodem modo ad unam Religionis virtutem pertinent; simulque repetitio illa voti habet se, sicut repetitum ejusdem rei ab eodem Superiore præceptum. Et conformiter dictis resolvi poterunt innumeri casus.

Quid, si vio-
letur votum
sæpius re-
novatum?

Q U Æ S T I O V,

Unde desumatur Distinctio numerica moralis
Peccatorum?

Ratio ordi-
nis Quæ-
stionum,

10. **C**um juxta Sacrum Concilium Trid. *Sess. 14, cap. 5. & can. 7.* & omnes Catholicos, in Sacramento Pœnitentiæ confiteri teneamur omnia, & singula Peccata mortalia, tam quoad speciem, & circumstantias peccati speciem mutantem, quam quoad numerum, quorum memoria cum debita & diligenti præmeditatione habetur: post explicatum modum digno-

dignoscendi Distinctionem specificam moralem, merito subjun-
gitur præsens Quæstio de Distinctione numerica morali pecca-
torum. Et additur, de Distinctione numerica morali. Siquidem phy-
sice loquendo concedunt omnes, quod multiplicentur pecca-
ta numero juxta numericam multiplicationem actuum physico-
rum peccaminosorum, quod tamen moraliter loquendo non
semper fit: quia multi quandoque actus peccaminosi physice
distincti, constituunt unum duntaxat numero peccatum mora-
liter loquendo; ut patet in eo, qui cogitat occidere suum ini-
micum, ac eâ intentione quærit equum, præparat arma, accingit
se itineri, ponit hosti insidias, & tandem ipsum actu occidit: hic
enim multos quidem habet actus illicitos physice distinctos, mo-
raliter tamen non nisi unum numero peccatum committit, ut pa-
tebit ex dicendis. Hoc prænotato fit

Actus pec-
caminosi
physice di-
stincti, non
semper di-
stinguuntur
moraliter.

51. CONCL. I. Loquendo de multiplicatione seu distinctione
numerica peccatorum, tot sunt peccata numero distincta, quot
sunt actus voluntatis prævi moraliter interrupti, ac repetiti. Ita
Doctores communiter. Ratio est: quia nullum est peccatum,
nisi in quantum ab ipsa voluntate deliberatè procedit; ergo tot
sunt peccata numero distincta, quot sunt actus voluntatis prævi
moraliter interrupti, ac repetiti. Sed mox

Tot sunt
peccata nu-
mero di-
stincta, quot
sunt actus
peccamino-
si moraliter
interrupti.

52. Quæritur, quandonam censeantur actus voluntatis mo-
raliter interrupti? Resp. cum Mastrio *disp. 15. Theol. Mor. n. 66.* &
comuni Doctorum. Toties censeantur actus voluntatis moraliter
interrupti, quoties nec formaliter, nec virtualiter perseverant;
id est, quoties nullus effectus assignari potest, in quo virtualiter
prior ejusmodi actus permanere censeatur. Id autem pluribus
modis accidere solet. Et primò quidem actus peccaminosus
moraliter interruptitur (ita ut nec formaliter, nec virtualiter
permanere censeatur) per voluntatem contrariam; prout fa-
tentur omnes. Sic enim actus prior omnino revocatur, & per
consequens etiam formaliter interruptitur: prout fit, si quis
de priorè actu peccaminoso agit poenitentiam, aut dolet ipsum se
perpetrassè.

Quandonam
censeantur
actus vo-
luntatis mo-
raliter in-
terrupti?
Id fit I. per
voluntatem
contrariam.

53. Secundò interruptitur moraliter actus prævus per ces-
sationem ab actu illo voluntariam, & liberam: ut si quis semel
suum in procurando peccato quamvis irritum conatum peregit,
& postmodum cædio, vel lassitudine victus, ab illo conatu prævo
desistit sine proposito ulterius progrediendi, iam prior ille actus
censeatur moraliter interruptus; prout D. Petrus intra breve

II. Per ces-
sationem
voluntariam
ab actu.

tempus hac de causa ter Christum negasse dignoscitur. Ratio est: quia talis censetur actum illum interpretativè revocare, hoc ipso, quod ab illo actu pravo cesset sine proposito ulterius pergendi.

III. Iuxta quosdam etiam per cessationem involuntariam & naturalem. Sed hæc sententia videtur limitanda.

54. Tertiò, non pauci Doctores, inter quos est Vasquez 1.2. disp. 75. cap. 3. tenent, etiam per cessationem involuntariam & naturalem, sive ea fiat per somnum, sive per distractionem ad alia, actum peccaminosum moraliter interrumpi. Sed hæc sententia patitur plures instantias, ac proinde nonnulli id relinquendum censent iudicio prudentum: quia non in omnibus peccatis requiritur, ac sufficit eadem unio, vel continuatio ad unitatem numericam moralem ipsorum: aut saltem dicta sententia procedit solum in peccatis internis, quæ solâ mente consummantur, ut est peccatum odij, hæresis, & huiusmodi; non autem in peccatis, quæ opere externo perficiuntur, prout amplius patebit ex sequentibus: unde sit

Peccata interna, quæ solo animo perficiuntur, multiplicantur numero, quoties actus ipsi renovantur.

55. CONCL. II. Peccata interna, quæ solo animo perficiuntur, ut Hæresis, Odium Dei vel proximi, Delectatio venerea morosa, & huiusmodi, toties multiplicantur numero, quoties actus ipse internus peccati renovatur. Ita communis; & ratio est: quia quilibet talis actus internus in se est perfectus, & consummatus; simulque posterior actus nullam habet dependentiam vel connexionem cum priori. Ex qua doctrina Layman lib. 1. tract. 3. cap. 3. n. 3. infert, fieri posse, quod idem homo mille peccata Odij, vel internæ Infidelitatis uno die committat. Quamvis plerumque impossibile sit, internorum horum actuum, seu peccatorum numerum inire; ideòque satis sit in Confessione moram temporis explicare, v. g. dicendo: *Integro anno perstiti in inimicitia. & sæpè, cum inimici memoria occurrit, actus odij exercui, ferme in singulos dies, vel singulas hebdomadas*: hinc enim prudens Confessarius jam poterit formare iudicium de statu poenitentis.

Peccata, quæ opere externo perficiuntur, quando multiplicentur numero?

56. CONCL. III. Peccata, quæ opere externo perficiuntur, toties numero multiplicantur, quoties actus ipsi exteriores peccatum illud consummantes reperuntur. Ita Doctores communiter. Sic, qui plures homines successivè occidit, plura committit homicidia numero distincta. Similiter si quis sæpius fornicetur, quamvis eadem nocte, plura committit peccata Fornicationis numero distincta, atque in Confessionali explicanda.

Ra-

Ratio est: quia interveniunt duo actus mali, quorum unus ad alterum non ordinatur, nullamque cum ipso habet connexionem; eò quòd quilibet eorum in se fit completus, & consummatus actus.

57. Dicitur notanter I. *Plures homines successive occidit.* Nam si quis unico actu decem, vel plures homines occidat, vel occidere velit, v. g. explosione tormenti bellici, vel stratagemate, unum numero peccatum committit, gravius tamen; uti tenent Suarez part. 3. tom. 4. disp. 22. sect. 5. n. 33. Marchantius tom. 1. Tribunalis, tract. 3. tit. 4. quest. 2. concl. 2. Navarrus, Layman, & alii, contra Azorium part. 1. lib. 2. Institut. Mor. cap. 4. q. 2. Ratio est: quia huiusmodi distinctio numerica objectorum, utputa plurium hominum, est tantum materialis, cum actus, aut intentio occidendi, respiciat illa omnia per modum unius objecti formalis, totalis & adæquati. Quamvis enim cæteroquin singula illa objecta possent actui dare completam malitiam, tamen ut conjunguntur, atque ab actu per modum unius respiciuntur, conferunt actui simul unam completam malitiam, majorem tamen; quam etiam quidam Doctores volunt esse in Confessione exprimendam.

58. Quòd si verò contingat, non uno eodemque actu, sed pluribus actibus externis ab invicem distinctis, decem homines successive occidi, tunc erunt decem peccata Homicidii numero distincta, propter rationem positam in Conclusionem. Et quòd hic dicitur de Homicidio, pariter intelligendum de aliis peccatis opere externo consummatis, utputa de Furtis, Blasphemiis, Detractionibus, & huiusmodi: nam auferens eodem actu res pluribus proprias, aut simul detrahens pluribus, vel blasphemans omnes Sanctos, committit unum numero peccatum; secus, si id fiat pluribus actibus externis ab invicem distinctis.

59. Dicitur II. *Actus exteriores peccatum consummantes, seu completi.* Nam aliter est dicendum de quibusdam actibus incompletis, qui solent esse vel via ad actum pravam consummandum, vel ipsum comitari, aut ejusdem esse complementum: uti respectu peccati Fornicationis solent esse delectatio inordinata circa tale peccatum, aspectus, verba obscœna, tactus impudici, & huiusmodi, quæ vel ipsum opus pravam proximè præcedunt, vel comitantur, aut veluti consuetæ appendices mox sequuntur, ac explicato in Confessione ipso pravo opere satis in-

Unico actu occidens decem homines, committit unum numero peccatum.

Secus, si id fiat pluribus actibus externis distinctis. Ampliatio dicitur ad alios casus.

Quid dicendum de actibus pravis incompletis?

v. g. proximè præcedentibus, vel sequentibus fornicationem,

telliguntur, & unum quodammodo cum ipso opere censentur.

Vel occisionem inimici.

60. Sic pariter, si quis volens occidere inimicum suum, etiam aliquot dierum itinere distantem (prout exemplificat Tannerus tom. 2. disp. 4. quest. 2. num. 61. citans Navarrum, Valentiam, & alios) accipit arma, insidet equo, vocat socios iam paratos ad occidendum, facit iter longum, ac interim animum occidendi sæpius repetit, & somnum vel alia negotia interponit, tandem verò ponit insidias, & actu occidit; censetur moraliter loquendo unum peccatum Homicidii consummati perpetrare, eò tamen gravius, cæteris paribus, quò diutiùs in tam pravo proposito perseveravit. Ratio est: quia prior prava voluntas in actione itineris, & aliis externis actibus ad finem illum ordinatis moraliter continuatur, & virtualiter perseverat; & quamvis actus physicè multiplicentur, non tamen moraliter. Sicuti ergo, quæ plura sunt in genere entis, una domus sunt; ita actus illi in genere entis distincti, sunt unum quid in genere moris, scilicet unum peccatum opere externo consummatum; cum ad hoc illi omnes ordinentur, tanquam actus incompleti ad completum.

Quid de sæpius percussione, blasphemante, contumelias iterante, in eodem commotionis impetu?

61. His addes cum Doctoribus communiter, quòd is, qui eodem commotionis impetu, eademque pugna vel contentione, alterum sæpius percussit, vel contumelià repetitâ affectit, aut iteratò blasphemavit, semel tantum peccasse censetur, saltem in ordine ad Confessionem Sacramentalem: censetur enim moraliter loquendo esse unicus actus, propter ordinem unitatis moralis, quem actus illi repetiti inter se habent. Secùs dicendum, si per intervalla ad verbèrandum quis proximum aggreditur, convitiatur, aut Deum blasphemat.

